

Zachorowalność na nowotwory złośliwe w roku 2015 w podregionach województwa dolnośląskiego

W roku 2015 woj. dolnośląskie liczyło 2.904.207 mieszkańców. Od roku 2000, kiedy wprowadzono administracyjne pojęcie „podregion”, województwo składa się z pięciu podregionów (subregionów): jeleniogórskiego (w tabelach skrót **JG**) z populacją 570 tys. mieszkańców, legnicko-głogowskiego (**LG**) – 451 tys., wałbrzyskiego (**WB**) 665 tys., wrocławskiego (**WR**) 582 tys. i miasta Wrocław (**WW**) 636 tys.

Poniższa tabela wskazuje, jakie populacje dla obu płci w roku 2015 wchodziły w skład tych podregionów.

Podregion /powiat	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Woj. dolnośląskie	1396318	1507889	2904207
jeleniogórski	276134	294159	570293
legnicko-głogowski	219047	232411	451458
wałbrzyski	319081	345813	664894
wrocławski	285402	296401	581803
m. Wrocław	296654	339105	635759

Celem raportu jest analiza zachorowalności na nowotwory w woj. dolnośląskim w podziale na podregiony.

W roku 2015 w woj. dolnośląskim zarejestrowaliśmy 13.093 nowe zachorowania na nowotwory złośliwe. Poniższe tabele pokazują liczby zachorowań w podziale na płeć i podregiony dla dziesięciu najczęstszych umiejscowień:

Liczby zachorowań mężczyźni, 2015

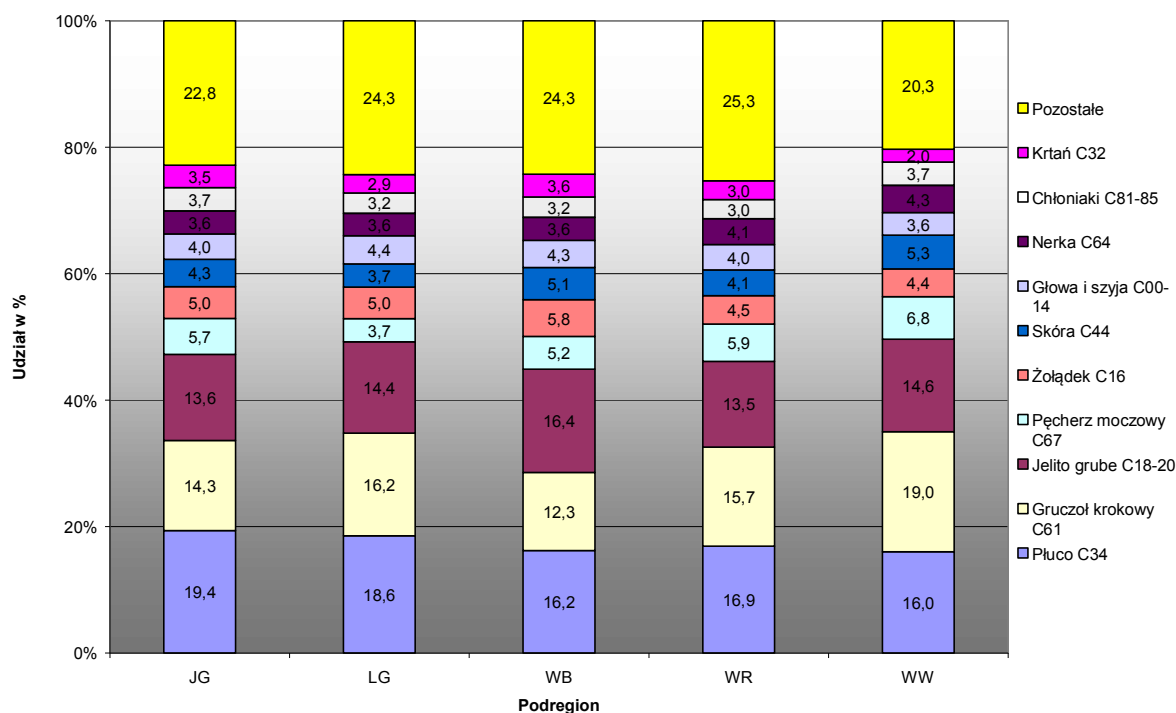
Umiejscowienie	JG	LG	WB	WR	WW	DŚ
Płuco C34	246	167	242	211	216	1082
Gruczoł krokowy C61	181	146	184	196	256	963
Jelito grube C18-20	173	130	244	169	197	913
Pęcherz moczowy C67	72	33	77	74	91	347
Żołądek C16	64	45	87	56	59	311
Skóra C44	55	33	76	51	72	287
Głowa i szyja C00-14	51	40	64	50	48	253
Nerka C64	46	32	54	51	58	241
Chłoniaki C81-85	47	29	48	38	50	212
Krtań C32	45	26	54	37	27	189
Ogółem C00-D09	1270	900	1492	1249	1348	6365

Liczby zachorowań kobiety, 2015

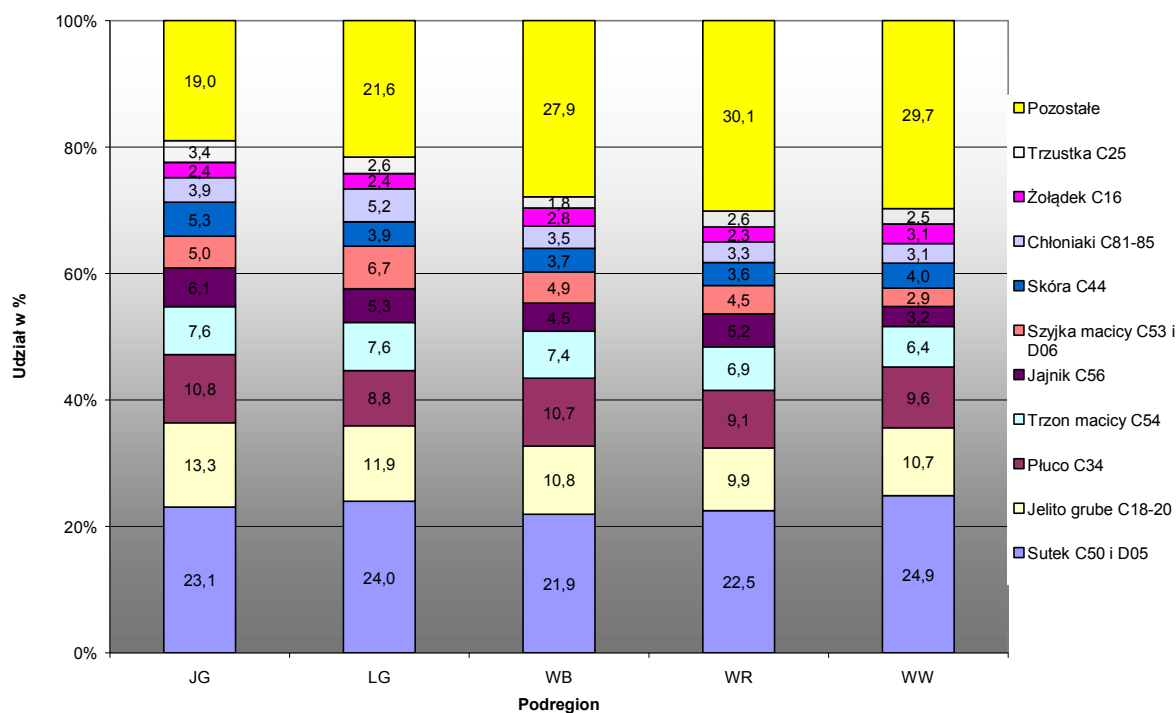
Umiejscowienie	JG	LG	WB	WR	WW	DŚ
Sutek C50 i D05	289	211	339	290	440	1569
Jelito grube C18-20	167	105	167	128	190	757
Płuco C34	135	77	166	117	170	665
Trzon macicy C54	95	67	115	89	114	480
Jajnik C56	77	47	69	67	56	330
Szyjka macicy C53 i D06	63	59	76	58	51	307
Skóra C44	67	34	58	47	70	276
Chłoniaki C81-85	49	46	54	42	55	246
Żołądek C16	30	21	44	30	54	179
Trzustka C25	43	23	28	33	44	171
Ogółem C00-D09	1348	959	1520	1228	1673	6728

Poniższe wykresy pokazują, że dziesięć najczęstszych umiejscowień stanowiło w roku 2015 roku 75-80% wszystkich zachorowań u mężczyzn i 70-80% u kobiet. U mężczyzn Wrocław wyróżniał się mniejszym udziałem nowotworów płuc oraz większym gruczołu krokowego, a u kobiet nowotworów piersi.

Ryc. 1. Struktura umiejscowień nowotworów w roku 2015, mężczyźni

Ryc. 2. Struktura umiejscowień nowotworów w roku 2015, kobiety

Podregiony znacznie różniły się strukturą wiekową populacji: najmłodsza grupa wiekowa, do 24 lat stanowiła w podregionie wrocławskim 28,7% u mężczyzn i 26,5 u kobiet, a we Wrocławiu odpowiednio 23,9 i 20,2%. Jednocześnie najbardziej obciążona ryzykiem zachorowania na nowotwory grupa wiekowa od 50 roku życia stanowiła w podregionie wrocławskim 31,5 (mężczyźni) i 36,7% (kobiety), a w wałbrzyskim 36,7 i 44,1%.

Struktura wiekowa w podregionach (w %), mężczyźni, 2015

grupa wieku	JG	LG	WB	WR	WW	Standard (świat)
0-4	4,5	5,1	4,5	5,4	5,6	12
5-9	5,2	5,6	5,0	6,1	5,1	10
10-14	4,7	4,9	4,5	5,1	3,7	9
15-19	5,4	5,4	5,1	5,5	4,0	9
20-24	6,6	6,6	6,4	6,7	5,5	8
<25 lat	26,4	27,7	25,5	28,7	23,9	48
25-29	7,6	7,6	7,5	7,7	8,5	8
30-34	8,8	8,8	8,9	9,1	11,0	6
35-39	8,5	8,6	8,4	8,9	9,4	6
40-44	7,3	7,5	7,1	7,8	7,2	6
45-49	6,0	6,0	6,1	6,2	5,5	6
25-49 lat	38,2	38,4	37,9	39,8	41,5	32
50-54	6,8	6,3	6,9	6,4	5,5	5
55-59	8,5	7,9	8,7	7,5	7,1	4
60-64	8,0	7,6	8,0	6,8	7,4	4
65-69	5,4	5,7	5,5	5,0	5,6	3
70-74	6,7	6,4	7,5	5,8	9,0	2
≥50 lat	35,4	33,8	36,7	31,5	34,5	20

Struktura wiekowa w podregionach (w %), kobiety, 2015

grupa wieku	JG	LG	WB	WR	WW	Standard (świat)
0-4	4,0	4,6	3,8	4,9	4,5	12
5-9	4,6	5,1	4,4	5,6	4,3	10
10-14	4,2	4,3	3,9	4,7	3,1	9
15-19	4,8	5,0	4,5	5,1	3,4	9
20-24	5,9	6,0	5,7	6,1	4,9	8
<25 lat	23,6	25,0	22,3	26,5	20,2	48
25-29	6,7	6,9	6,6	7,1	8,2	8
30-34	7,8	7,9	7,8	8,5	9,9	6
35-39	7,5	7,9	7,3	8,3	8,3	6
40-44	6,5	6,8	6,3	7,1	6,4	6
45-49	5,5	5,6	5,5	5,8	4,9	6
25-49 lat	34,1	35,1	33,5	36,8	37,8	32
50-54	6,5	6,3	6,6	6,1	5,4	5
55-59	8,5	8,1	8,7	7,3	7,3	4
60-64	8,5	8,2	8,5	7,1	8,2	4
65-69	6,1	6,4	6,3	5,5	6,6	3
70+	12,7	10,9	14,0	10,6	14,5	2
≥50 lat	42,4	39,8	44,1	36,7	42,0	20

W dalszej analizie obliczono standaryzowane współczynniki zachorowalności (wykluczające wpływ czynnika wieku, więc pozwalające porównywać inne czynniki ryzyka) na 100 tys. populacji dla województwa dolnośląskiego oraz podregionów. Porównano je z podanymi na www.onkologia.pl wartościami dla Polski.

W roku 2015 standaryzowane współczynniki dla woj. dolnośląskiego wyniosły 265,6 na 100 tys. dla mężczyzn i 230,1 dla kobiet i były wyższe od podawanych dla Polski – 262,7 i 221,6.

Poniższe tabele przedstawiają dla najczęstszych nowotworów u obu płci współczynniki zachorowalności w dolnośląskich podregionach w roku 2015.

Standaryzowane wg populacji świata współczynniki zachorowalności, mężczyźni, 2015

Umiejscowienie	JG	LG	WB	WR	WW	DŚ	PL
Płuco C34	49,6	43,6	40,9	47,9	37,3	44,2	45,3
Gruzoł krokowy C61	36,7	38,2	30,3	43,9	43,8	38,9	43,8
Jelito grube C18-20	35,2	35,3	41,9	37,9	34,4	36,2	31,7
Pęcherz moczowy C67	14,7	9,0	12,7	16,8	15,6	13,4	16,1
Żołądek C16	13,3	12,1	14,7	12,8	10,4	12,5	11,0
Skóra C44	11,4	8,9	12,6	11,9	12,6	11,4	18,5
Głowa i szyja C00-14	10,8	11,2	11,6	11,2	9,2	11,4	10,5
Nerka C64	10,3	8,8	10,4	12,1	11,2	11,0	10,6
Chłoniaki C81-85	11,7	10,1	9,6	11,0	10,4	10,9	10,0
Krtań C32	9,0	6,5	8,9	8,0	5,0	7,7	7,0
Ogółem C00-D09	268,7	247,1	262,2	289,2	264,5	265,6	262,7

U mężczyzn stwierdziliśmy niewielkie różnice w wartościach standaryzowanych współczynników zapadalności na nowotwory ogółem na Dolnym Śląsku i w Polsce – 265,6 vs. 262,7, w podregionach od najwyższego 289,2 we wrocławskim do 247,1 w legnicko-głogowskim, w którym stwierdziliśmy też najniższe w podregionach wartości zapadalności na nowotwory pęcherza moczowego, skóry i nerki.

Zdecydowane różnice wystąpiły dla nowotworów jelita grubego. W Polsce wartość współczynnika wyniosła 31,7, a woj. dolnośląskim 36,2 na 100 tys. We wszystkich dolnośląskich podregionach wartości współczynników zapadalności były wyższe, niż w Polsce – od 34,4 we Wrocławiu do 41,9 w subregionie wałbrzyskim. Odwrotnie, dla nowotworów skóry, współczynnik w Polsce wyniósł 18,5 na 100 tys. i był znacznie wyższy od stwierdzonego na Dolnym Śląsku 11,4 (od 8,9 do 12,6 na 100 tys. mężczyzn).

Dla dwóch umiejscowień tytoniozależnych Wrocław wyróżniał się najniższą zachorowalnością: płuca ze współczynnikiem 37,3 na 100 tys. (w pozostałych podregionach 40,9 – 49,6) i krtani 5 na 100 tys. wobec od 8 do 9 w pozostałych podregionach.

Standaryzowane wg populacji świata współczynniki zachorowalności, kobiety, 2015

Umiejscowienie	JG	LG	WB	WR	WW	DŚ	PL
Sutek C50 i D05	53,2	51,6	53,1	63,1	66,4	57,9	55,1
Jelito grube C18-20	25,8	20,8	20,3	22,2	23,5	21,4	18,3
Płuco C34	20,1	15,6	20,9	20,4	21,4	21,2	18,9
Trzon macicy C54	15,9	15,4	15,4	16,0	15,6	15,8	16,6
Jajnik C56	15,2	11,5	11,3	15,8	12,0	13,7	11,2
Szyjka macicy C53 i D06	14,1	17,3	14,1	12,9	9,9	13,5	11,5
Skóra C44	9,6	6,5	6,6	7,8	7,7	7,3	14,1
Chłoniaki C81-85	11,4	11,4	8,5	10,7	8,6	10,1	8,3
Żołądek C16	4,2	4,5	6,1	5,0	6,6	5,3	4,5
Trzustka C25	7,9	4,5	3,1	5,2	5,2	4,7	4,2
Ogółem C00-D09	206,4	223,7	216,1	239,7	237,4	230,1	221,6

U kobiet podobnie, jak u mężczyzn stwierdziliśmy różnice w wartościach standaryzowanych współczynników zapadalności na nowotwory ogółem na Dolnym Śląsku i w Polsce – 230,1 vs. 221,6. W podregionach najwyższy stwierdziliśmy 239,7 na 100 tys. we wrocławskim i najniższy 206,4 w jeleniogórskim.

Różnice wystąpiły również dla nowotworów jelita grubego, w Polsce 18,3, a woj. dolnośląskim 21,4 na 100 tys. We wszystkich dolnośląskich podregionach wartości współczynników zapadalności były wyższe niż w Polsce – od 20,3 w podregionie wałbrzyskim do 25,8 w jeleniogórskim. Odwrotnie, dla nowotworów skóry, współczynnik w Polsce wyniósł 14,1 na 100 tys. i był znacznie wyższy od stwierdzonego na Dolnym Śląsku 7,3 (w podregionach od 6,6 do 9,6 na 100 tys.). Nieco wyższą zachorowalność w Polsce, niż w woj. dolnośląskim stwierdziliśmy dla raka trzonu macicy 16,6 vs. 15,8 (w podregionach niewielkie różnice – od 15,4 do 16 na 100 tys.).

Zwracają uwagę wartości współczynników zapadalności na raka szyjki macicy – od 14,1 do 17,3 na 100 tys. w podregionach jeleniogórskim, wałbrzyskim i legnicko-głogowskim oraz niższe, 12,9 i 9,9 we wrocławskim i Wrocławiu. Jednocześnie sytuacja zachorowalności na nowotwory sutka jest odwrotna – w podregionie wrocławskim i Wrocławiu 63,1 i 66,6 na 100 tys., a w jeleniogórskim, wałbrzyskim i legnicko-głogowskim od 51,6 do 53,2.

Zachorowalność na nowotwory przedinwazyjne D00-D09 może być wskaźnikiem profilaktyki i „czujności onkologicznej” w subregionach Dolnego Śląska. Zdecydowanie najniższe wartości współczynników zapadalności na te nowotwory u obu płci stwierdziliśmy w podregionie jeleniogórskim, ponadto u mężczyzn w legnicko-głogowskim. Dolnośląskie współczynniki zachorowalności na nowotwory in situ były u obu płci wyższe, niż w Polsce.

Umiejscowienie	JG	LG	WB	WR	WW	DŚ	PL
D00-D09 mężczyźni	0,8	3,7	7,0	8,1	6,9	5,6	2,2
D00-D09 kobiety	6,4	9,4	8,5	9,8	10,5	9,6	7,4

Wnioski

1. Dziesięć najczęściej stwierdzanych w dolnośląskich podregionach roku 2015 nowotworów – płuca, gruczołu krokowego, jelita grubego, pęcherza moczowego, żołądka, skóry, głowy i szyi, nerki, chłoniaki i nowotwory trzustki stanowiło w podregionach dolnośląskich 75-80% wszystkich zachorowań u mężczyzn. U kobiet 70-81% zachorowań stanowiły nowotwory sutka, jelita grubego, płuca, trzonu macicy, jajnika, szyjki macicy, skóry, chłoniaki, nowotwory żołądka, i trzustki.
2. Populacje podregionów woj. dolnośląskiego znacznie różniły się wiekiem – najmłodszą stwierdziliśmy w podregionie wrocławskim, najstarszą w wałbrzyskim i Wrocławiu.
3. Standaryzowane według wieku współczynniki zachorowalności na nowotwory ogółem w woj. dolnośląskim w roku 2015 były u obu płci wyższe od podawanych dla Polski.
4. Zachorowalność na nowotwory jelita grubego we wszystkich dolnośląskich podregionach była wyższa od podawanej dla Polski u obu płci. Znacznie niższa, niż w Polsce była w podregionach zachorowalność na nowotwory skóry.
5. Wrocław wyróżniał się najniższą zachorowalnością mężczyzn na nowotwory płuca ze współczynnikiem 37,3 na 100 tys. (w pozostałych podregionach 40,9 – 49,6) i krtani 5 na 100 tys. wobec od 8 do 9 w pozostałych podregionach.
6. Zachorowalność kobiet na raka szyjki macicy w podregionach jeleniogórskim, wałbrzyskim i legnicko-głogowskim wynosiła od 14,1 do 17,3 na 100 tys. i była wyższa od stwierdzonej w wrocławskim i Wrocławiu - 12,9 i 9,9. Jednocześnie sytuacja zachorowalności na nowotwory sutka była odwrotna – w podregionie wrocławskim i

Wrocławiu 63,1 i 66,6 na 100 tys., a w jeleniogórskim, wałbrzyskim i legnicko-głogowskim od 51,6 do 53,2.

7. Współczynniki zachorowalności na nowotwory przedinwazyjne, które mogą być wskaźnikiem profilaktyki i „czujności onkologicznej” były u obu płci w czterech dolnośląskich podregionach (poza jeleniogórskim) wyższe od podawanych dla Polski.